

Rolnummers 5702, 5704 en 5778
Arrest nr. 83/2015 van 11 juni 2015

A R R E S T

In zake : - de beroepen tot vernietiging van artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie, ingesteld door de « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en door K. V.M.;

- de prejudiciële vraag betreffende artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de beroepen en van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 29 juli 2013 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 30 juli 2013, is beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 31 januari 2013, tweede editie) door de «*Ordre des barreaux francophones et germanophone*», bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. V. Letellier, advocaat bij de balie te Brussel.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 31 juli 2013 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 1 augustus 2013, heeft K. V.M., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. H. Rieder, advocaat bij de balie te Gent, beroep tot vernietiging ingesteld van dezelfde wetsbepaling.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 5702 en 5704 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

c. Bij arrest van 18 december 2013 in zake het openbaar ministerie tegen Alexandre Chalaguine en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 23 december 2013, heeft het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

«*Schendt artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 [houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie], dat artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wijzigt, de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het wettigheidsbeginsel en het beginsel van rechtszekerheid, artikel 14, leden 1 en 3, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en de artikelen 6.1 en 6.3, b), c) en d), van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, in zoverre het :*

- niet zou tegemoetkomen aan de vereiste van voorzienbaarheid van de wet inzake de strafrechtspleging, door de duur van de verjaringstermijn te doen afhangen van de mate waarin het strafdossier volledig is en dus van de kwaliteit van het gerechtelijk onderzoek of van het opsporingsonderzoek, naargelang men zich bevindt in het stadium van het afsluiten van het gerechtelijk onderzoek of voor het vonnisgerecht;

- een niet redelijk verantwoorde discriminatie zou invoeren tussen, enerzijds, de verdachte die het voorwerp uitmaakt van een regeling van de rechtspleging na afloop van een volledig gerechtelijk onderzoek en die het verloop van de verjaring zal hebben genoten tijdens het hele gerechtelijk onderzoek, en, anderzijds, de verdachte die wordt geconfronteerd met een onvolledig dossier in het stadium van de regeling van de rechtspleging en aan wie het verloop van de verjaring, gedurende de tijd die nodig is voor het verrichten van de bijkomende onderzoekshandelingen, zal worden ontzegd;

- een niet redelijk verantwoorde discriminatie zou invoeren tussen, enerzijds, de verdachte die tijdens het gerechtelijk onderzoek om bijkomende onderzoekshandelingen heeft verzocht en voor wie geen enkele grond voor de schorsing van de strafvordering zal gelden, en, anderzijds, de personen die, na kennis te hebben genomen van het strafdossier bij de regeling van de rechtspleging, worden geconfronteerd met een schorsing van de

verjaringstermijn van de strafvordering, waardoor hun recht op een eerlijk proces, dat de verplichting omvat om binnen een redelijke termijn te worden berecht, aldus wordt aangetast;

- verschillen in behandeling zou invoeren die niet voortvloeien uit de feiten die de beklaagde zou hebben gepleegd, noch uit de persoonlijke situatie van die laatstgenoemde of die van de burgerlijke partijen, maar uit een element dat losstaat van de partijen, namelijk de - geobjectiveerde - onvolledigheid van het strafdossier op het ogenblik dat de procureur des Konings zijn vorderingen tot verwijzing opmaakt of rechtstreeks dagvaardt;

- door een schorsende werking van de verjaring van de strafvordering toe te kennen aan het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen dat de verdachte of een medeverdachte heeft ingediend op een ogenblik dat die rechtshandeling die werking niet had en dat niet kon worden voorzien dat zij die zou hebben, afbreuk zou doen aan de waarborg van niet-retroactiviteit van de wetsbepalingen, zonder te worden verantwoord door een uitzonderlijke omstandigheid of een toereikende en/of aanvaardbare dwingende reden van algemeen belang ? ».

Die zaak is ingeschreven onder nummer 5778 van de rol van het Hof.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Depré en Mr. E. de Lophem, advocaten bij de balie te Brussel, in de zaak nr. 5702;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz, advocaat bij de balie te Brussel, in de zaak nr. 5704;

- A. Chalaguine, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. C. Marchand, advocaat bij de balie te Brussel, en Mr. V. Letellier, in de zaak nr. 5778;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Depré en Mr. E. de Lophem, in de zaak nr. 5778.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de verzoekende partij in de zaak nr. 5702;

- de verzoekende partij in de zaak nr. 5704;

- A. Chalaguine, in de zaak nr. 5778.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de Ministerraad, in de zaak nr. 5702;

- de Ministerraad, in de zaak nr. 5704.

Bij beschikking van 27 mei 2014 heeft het Hof beslist de zaak nr. 5778 te voegen met de reeds samengevoegde zaken nrs. 5702 en 5704 en heeft de partijen in de drie zaken

uitgenodigd, indien zij het nuttig achtten, uiterlijk op 18 juni 2014, een aanvullende memorie aangaande het geheel van de grieven die betrekking hebben op de in het geding zijnde bepaling in te dienen, memorie die zij binnen dezelfde termijn mededelen aan de andere partijen.

Er werd geen aanvullende memorie ingediend.

Bij beschikking van 25 november 2014 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 17 december 2014 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, zijn de zaken op 17 december 2014 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil in de zaak nr. 5778*

De op 18 december 2013 gewezen verwijzingsbeslissing past in de context van een strafrechtspleging waarvan drie personen het voorwerp uitmaken.

Het Hof van Beroep bevestigt het aangevochten vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brussel met betrekking tot twee van de drie beklaagden, waarbij werd vastgesteld dat de verjaring te hunnen aanzien was verworven.

Met betrekking tot de eerste beklagde, A.C., beslist het aan het Hof een vraag te stellen over de nieuwe grond voor de schorsing van de verjaring van de strafvordering die bij artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie is ingevoerd.

Net zoals de twee andere beklaagden wordt A.C. vervolgd om zich te verantwoorden voor tenlasteleggingen van valsheid, gebruik van valse stukken en witwassen. Na te hebben vastgesteld dat de laatste handeling die de verjaring ten opzichte van die beklagde kan stuiten, de op 8 april 2008 door de raadkamer gewezen verwijzingsbeschikking was en dat de verjaring van de strafvordering te zijnen aanzien dus op 8 april 2013 zou zijn verworven, stelt het Hof van Beroep vast dat artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 een gevolg zou kunnen hebben voor de berekening van die verjaring, aangezien een van de andere beklaagden in de zaak - die de verjaring geniet - een verzoekschrift op grond van artikel 61 *quinquies* van het Wetboek van strafvordering heeft ingediend, zodat de raadkamer de zaak *sine die* heeft verdaagd tijdens haar terechtzitting van 1 juni 2006. Aangezien de zaak pas op 12 juni 2007 is hervat, bedraagt de termijn voor de schorsing van de strafvordering aldus één jaar. Met toepassing van die wet zou het einde van de verjaringstermijn aldus 8 april 2014 worden.

Nadat de beklagde het verwijzende rechtscollege heeft verzocht een prejudiciële vraag te stellen die in essentie betrekking heeft op de schending, door de in het geding zijnde bepaling, van de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, voegt het verwijzende rechtscollege een vijfde element betreffende de retroactiviteit van dezelfde bepaling eraan toe.

Het is in die vorm dat de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag dus is gesteld.

III. *In rechte*

- A -

Zaken nrs. 5702 en 5704

A.1. De twee samengevoegde beroepen nrs. 5702 en 5704 strekken tot de vernietiging van artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie. Het verzoekschrift nr. 5702 is ingediend door de « Ordre des barreaux francophones et germanophone » (OBFG). Het verzoekschrift nr. 5704 is ingediend door K. V.M., inverdenkinggestelde voor de Correctionele Rechtbank te Gent, die nog *sub judice* is.

In de bestreden bepaling, die artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering aanvult, worden twee nieuwe gronden voor de schorsing van de loop van de verjaring van de strafvordering vastgelegd.

Ten aanzien van het belang

A.2.1. De Ministerraad betwist het belang van de OBFG om in rechte te treden, aangezien de bestreden bepaling volgens hem geenszins betrekking heeft op de uitoefening van het beroep van advocaat. Die bepaling zou evenmin afbreuk kunnen doen aan de rechten van de verdediging en aan de wapengelijkheid in het strafproces. Hoewel het juist is dat zij, zoals elke procedureregeling, betrekking heeft op de rechtzoekenden, verleent artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek daarom geen algemeen mandaat aan de verzoekende partij om de vertegenwoordiging in rechte van alle rechtzoekenden te verzekeren.

A.2.2. De OBFG antwoordt dat de wetgever aan de gemeenschapsorden uitdrukkelijk de bevoegdheid heeft toegewezen om alle initiatieven te nemen die zij noodzakelijk achten voor de verdediging van de belangen van de rechtzoekenden, en zulks los van het belang van de advocaten.

Ten gronde

Met betrekking tot de middelen in het verzoekschrift nr. 5702

A.3.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending, door de bestreden bepaling, van artikel 12, tweede lid, van de Grondwet, waarin het beginsel is vervat van de wettigheid van de strafbaarstellingen en van de strafrechtspleging, ook in de stadia van het opsporingsonderzoek en van het gerechtelijk onderzoek, stadia waarvoor de regels met betrekking tot de verjaring van toepassing zijn.

In de bestreden bepaling wordt een nieuwe grond voor de schorsing van de verjaring opgenomen wanneer de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling, in het kader van de regeling van de rechtspleging, beslist dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht. Hetzelfde geldt wanneer het vonnisgerecht de behandeling van de zaak uitstelt met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen.

Volgens de verzoekende partij komt die bepaling niet tegemoet aan de vereiste van voorzienbaarheid van de wet inzake de strafrechtspleging door de duur van de verjaringstermijn te doen afhangen van de mate waarin het strafdossier volledig is en dus van de kwaliteit van het gerechtelijk onderzoek of van het opsporingsonderzoek.

A.3.2. De Ministerraad, die noch betwist dat de bijzondere wet aan het wettigheidsbeginsel moet beantwoorden, noch dat het rechtszekerheidsbeginsel moet worden gewaarborgd, merkt evenwel op dat het met betrekking tot de verjaring van de strafvordering moeilijk is om die definitief vast te leggen op het ogenblik waarop het misdrijf wordt gepleegd. De termijn zal variëren volgens de aard van de straf, die maar bekend is zodra het vonnis is gewezen, net zoals de verjaring kan worden gestuit of geschorst, zodat de oorspronkelijke termijn wordt verlengd.

Daarenboven brengt de Ministerraad in herinnering dat de wetten met betrekking tot de verjaring van de strafvordering onmiddellijk van toepassing zijn. Hij interpreteert het middel bijgevolg in die zin dat daarin de onmiddellijke toepassing van de nieuwe grond voor de schorsing van de verjaring wordt bekritiseerd en antwoordt dat die regel in het Gerechtelijk Wetboek en niet in de bestreden bepaling is vervat.

Aldus geïnterpreteerd zou het middel te laat komen.

A.3.3. De verzoekende partij antwoordt dat niet kan worden aangenomen dat het wettigheidsbeginsel te dezen niet van toepassing zou zijn op de regels met betrekking tot de verjaring. Zoals voor alle andere regels in strafzaken dienen de regels met betrekking tot de verjaring het mogelijk te maken met een voldoende mate van zekerheid te voorzien wanneer de ingestelde vervolging verjaard zal zijn. Hoewel het juist is dat een aantal factoren de exacte duur van de verjaring kunnen beïnvloeden, mag zulks niet louter toevallig zijn.

Hetgeen te dezen wordt betwist, is dat het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen als schorsingsgrond in aanmerking wordt genomen en dus dat de loop van de termijn wordt verbonden aan een onvoorzienbare gebeurtenis die los staat van het gedrag van de vervolgte persoon. De onvoorzienbaarheid vloeit dus voort uit het criterium voor de toepassing van het nieuwe geval van schorsing van de loop van de verjaring.

A.4.1. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 14, leden 1 en 3, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met de artikelen 6.1 en 6.3, b), c) en d), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de algemene beginselen van het strafrecht die tot beginselen met grondwettelijke waarde zijn verheven.

In een eerste onderdeel wordt aangeklaagd dat de bestreden bepaling de rechtzoekenden verschillend behandelt naargelang zij het voorwerp van een volledig of onvolledig gerechtelijk onderzoek hebben uitgemaakt op het ogenblik waarop de procureur des Konings zijn vordering tot verwijzing opmaakt. Vervolgens behandelt de bestreden bepaling de rechtzoekenden verschillend naar gelang van het ogenblik waarop zij verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten. Volgens artikel 1 van de bestreden bepaling zal de loop van de verjaring immers enkel worden geschorst indien het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen zich voordoet in het stadium van de regeling van de rechtspleging. Ten slotte zou de bestreden bepaling een derde verschil in behandeling vastleggen naargelang de rechtzoekende al dan niet het voorwerp van een volledig en toereikend opsporingsonderzoek heeft uitgemaakt, aangezien de bestreden bepaling eveneens voorziet in de schorsing van de verjaring wanneer om bijkomende onderzoeksverrichtingen wordt verzocht voor het vonnisgerecht, ongeacht of er vooraf al dan niet een gerechtelijk onderzoek is geweest.

Die verschillen in behandeling zouden uitsluitend voortvloeien uit de houding van de instanties die belast zijn met het opsporingsonderzoek of met het gerechtelijk onderzoek.

De wetgever verantwoordt die verschillen in behandeling door de noodzaak om een einde te maken aan de misbruiken door in verdenkinggestelden die stelselmatig een beroep deden op bijkomende onderzoeksverrichtingen om uitstel van de correctionele verwijzing te verkrijgen en aldus de verjaring te laten spelen. In plaats van de misbruiken te bestraffen, is die bepaling echter van toepassing op alle rechtzoekenden, zonder onderscheid. Bovendien is zij van toepassing, zelfs wanneer om onderzoeksverrichtingen werd verzocht en ze werden verkregen, hetgeen betekent dat het verzoek niet onrechtmatig was.

In beginsel dienen de bijkomende onderzoeksverrichtingen binnen een bepaalde termijn te worden verricht en indien die termijn niet wordt nageleefd, is dat niet toe te schrijven aan de in verdenkinggestelde maar aan het gebrek aan middelen waarover het gerecht beschikt. Daarom voert de verzoekende partij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten aan die aan de Staat de verplichting opleggen het gerecht de middelen te geven die noodzakelijk zijn voor de behandeling van de zaken binnen een redelijke termijn.

De gevolgen van de maatregel staan niet in verhouding tot het doel dat ermee wordt nagestreefd. Een meer evenredige maatregel had bijvoorbeeld erin bestaan het toepassingsgebied van de maatregel enkel tot de financiële dossiers te beperken.

In ondergeschikte orde wordt in het tweede onderdeel van het middel een omgekeerde discriminatie aangeklaagd in zoverre de bestreden bepaling geen onderscheid maakt naargelang de door het vonnisgerecht bevolen bijkomende onderzoeksverrichtingen voortvloeien uit een verzoek van het parket, van de burgerlijke partij, van de in verdenkinggestelde of van de beklaagde.

A.4.2. De Ministerraad betwist de verwijzing naar de « algemene beginselen van het strafrecht die tot beginselen met grondwettelijke waarde zijn verheven », aangezien de uiteenzetting van het middel geen enkele verwijzing ernaar bevat.

Hij zegt vervolgens niet in te zien wat de drie aangevoerde verschillen in behandeling van elkaar onderscheidt.

Hij voert aan dat de bestreden bepaling geen verschil in behandeling maakt tussen de personen die in verdenking zijn gesteld en die welke nog niet in verdenking zijn gesteld, aangezien zij die twee categorieën van personen op dezelfde wijze behandelt. Hij voegt eraan toe dat er een objectief verschil bestaat tussen de gevallen waarin het gerechtelijk onderzoek is beëindigd en de gevallen waarin bijkomende onderzoeksverrichtingen noodzakelijk zijn. De Ministerraad betwist eveneens dat afbreuk wordt gedaan aan het recht op de verjaring, dat een recht is waarop enkel de maatschappij zich zou kunnen beroepen, met uitsluiting van de rechtzoekenden.

De Ministerraad betwist dat de maatregel is genomen teneinde de gerechtelijke achterstand weg te werken die enkel in de dossiers van economische delinquentie is vastgesteld, ook al aanvaardt hij dat die achterstand vaker in die dossiers voorkomt dan in de andere. Het evenredige karakter van de maatregel vloeit voort uit het feit dat de verjaring enkel wordt geschorst en niet wordt gestuit en uit het feit dat de schorsing niet langer dan een jaar mag duren.

De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid van het middel in zoverre het is afgeleid uit de schending van de rechten van de verdediging die bij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en bij artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten zijn beschermd. Hij is immers van mening dat die twee bepalingen zonder enig verband met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet werden aangevoerd.

Ten gronde is hij van mening dat het niet relevant is om de Staat het gebrek aan middelen te verwijten waaronder de rechterlijke macht en de politiediensten lijden.

Wat de vereiste van de redelijke termijn betreft, voert hij aan dat de schorsing van de verjaring niet van dien aard zou zijn dat zij aanleiding geeft tot het overschrijden ervan. Enerzijds zou het niet de schorsing van de verjaring maar de onderzoekshandeling als dusdanig zijn die die termijn zou verlengen en, anderzijds, kan het vonnisgerecht het overschrijden van de redelijke termijn steeds vaststellen terwijl er wel degelijk een schorsing van verjaring is geweest.

Ten slotte betwist de Ministerraad dat de bestreden bepaling afbreuk doet aan het recht om om bijkomende onderzoeksverrichtingen te verzoeken.

Wat het tweede onderdeel van het middel met betrekking tot een omgekeerde discriminatie betreft, betwist de Ministerraad de conclusie die de verzoekende partij uit het arrest nr. 91/99 van het Hof van 15 juli 1999 trekt. Volgens hem is het niet omdat het Hof de wettelijke regeling van 1998 niet heeft vernietigd aangezien het van oordeel was dat zij niet ongrondwettig was, dat het noodzakelijkerwijs zou moeten oordelen dat die nieuwe regeling die de logica van de vorige « omkeert », ongrondwettig zou zijn en dat het ze bijgevolg zou moeten vernietigen. Hij is van mening dat de nieuwe regeling wel degelijk gunstiger is voor de in verdenkinggestelde aangezien daarin van de schorsing van de verjaring de uitzondering en niet de regel wordt gemaakt, indien om bijkomende onderzoeksverrichtingen wordt verzocht.

A.4.3. De verzoekende partij antwoordt dat zij niet kan aanvaarden dat de Ministerraad geen onderscheid maakt naargelang het gerechtelijk onderzoek « objectief beëindigd » is, beslissing die door de onderzoeksrechter is genomen, en ook niet kan aanvaarden dat in dat stadium nog kan worden aanvaard dat om bijkomende onderzoeksverrichtingen wordt verzocht.

De Ministerraad repliceert daarop dat, wanneer de onderzoeksrechter zijn onderzoeksverrichtingen beëindigd acht, het de onderzoeksgerechten zijn welke die taak overnemen en kunnen oordelen dat er bijkomende onderzoeksverrichtingen dienen te worden genomen maar ook kunnen beslissen tot buitenvervolginstelling indien het dossier onvoldoende bezwaren bevat.

De verzoekende partij betwist ook de bewering van de Ministerraad volgens welke enkel de maatschappij belang erbij zou hebben de strafvordering verjaard te zien. Elke vervolgte persoon heeft eveneens belang erbij de strafvordering verjaard te zien.

Met betrekking tot het in het verzoekschrift nr. 5704 aangevoerde middel

A.5.1. Een enig middel wordt door de verzoekende partij afgeleid uit de schending, door artikel 7 van de wet van 14 januari 2013, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Vooraf maakt de verzoekende partij een opmerking over de opbouw van het eerste en het tweede onderdeel van het eerste lid van artikel 7 van de bestreden wet.

Aangezien de wetgever, in de eerste zin van dat lid, het heeft over een beslissing van de onderzoeksrechter of over een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling, kan dat lid enkel betrekking hebben op een beslissing van de onderzoeksrechter over een verzoekschrift dat met toepassing van artikel 127, § 3, *juncto* artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering door de inverdenkinggestelde of door de burgerlijke partij is neergelegd. Alleen als het verzoek wordt ingewilligd, wordt de verjaringstermijn geschorst. In dat onderdeel van het eerste lid van artikel 7 wordt niet erin voorzien dat de schorsing niet langer dan een jaar mag duren.

Het tweede onderdeel van het eerste lid is van toepassing telkens als de raadkamer in het kader van de regeling van de rechtspleging uitspraak doet. Er moet worden vastgesteld dat die twee onderdelen, hoewel dat tweede onderdeel begint met « Hetzelfde geldt », over hetzelfde handelen : het zou om een « legalistisch pleonasme » gaan.

In werkelijkheid zouden er wel degelijk verschillende situaties zijn naargelang men zich in de eerste of in de tweede fase van het gerechtelijk onderzoek bevindt. De verzoekende partij is immers van mening dat de verjaring enkel wordt geschorst wanneer een verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen in het kader van de regeling van de rechtspleging tot de onderzoeksrechter is gericht en niet wanneer een dergelijk verzoek in de loop van het gerechtelijk onderzoek tot de onderzoeksrechter wordt gericht.

A.5.2. De Ministerraad is van mening dat de verzoekende partij een verkeerde lezing van het eerste onderdeel van het eerste lid van de bestreden bepaling geeft. Dat onderdeel heeft betrekking op de beslissing om bijkomende onderzoekshandelingen te bevelen, die ambtshalve door de onderzoeksrechter of door de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van haar evocatierecht is genomen. Er is dus geen enkele tegenstrijdigheid tussen dat eerste onderdeel van het lid en het tweede.

Vervolgens is het niet correct aan te nemen dat in geen enkele termijn met betrekking tot de duur van de schorsing van de verjaring zou zijn voorzien wat het eerste onderdeel van het eerste lid betreft. In alle gevallen wordt in een schorsing van maximaal één jaar voorzien.

A.6.1. Nu dat is vastgesteld, vermeldt de verzoekende partij een eerste verschil in behandeling dat volgens haar in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Met toepassing van artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering kan een inverdenkinggestelde een verzoekschrift richten tot de onderzoeksrechter waarin om bijkomende onderzoekshandelingen wordt verzocht, hetgeen, in geval van inwilliging van het verzoekschrift, geen aanleiding geeft tot de schorsing van de verjaringstermijn, terwijl voor de inverdenkinggestelde die met toepassing van artikel 127, § 3, *juncto* artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering een verzoekschrift indient, de inwilliging van het verzoekschrift wel een schorsing van de verjaring tot gevolg heeft.

Die twee categorieën van personen zijn echter vergelijkbaar. Het motief dat de verzoekschriften die met toepassing van artikel 127, § 2, van het Wetboek van strafvordering in de periode zijn ingediend, « als enig doel [hebben] de rechtspleging te vertragen », vormt geen redelijke verantwoording voor dat verschil in behandeling.

In beide gevallen beschikken de onderzoeksrechters net zoals de kamer van inbeschuldigingstelling over zeer korte termijnen om over een eventueel hoger beroep te oordelen.

Bovendien valt niet in te zien hoe de vrees voor proceduremisbruiken een redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling zou kunnen vormen wanneer een op grond van artikel 127, § 3, *juncto* artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering ingediend verzoekschrift wordt ingewilligd.

A.6.2. De Ministerraad betwist het standpunt van de verzoekende partij. Gelet op het doel van de wetgever dat erin bestaat, enerzijds, te vermijden dat de inverdenkinggestelden misbruik maken van de mogelijkheid om om bijkomende onderzoekshandelingen te verzoeken en, anderzijds, de rechtsbedeling doeltreffend te maken, kan de ongelijkheid van behandeling niet voortvloeien uit de bestreden bepaling. Die kan immers enkel worden afgeleid uit de ontstentenis van een schorsing van de verjaringstermijn bij de behandeling van de verzoeken die ertoe strekken bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten in de loop van het gerechtelijk onderzoek.

A.7.1. Vervolgens wordt een tweede schending aangeklaagd, die de verzoekende partij laat voortvloeien uit de vergelijking van de situatie van de beklaagde naargelang het tweede onderdeel van het eerste lid van artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 op hem betrekking heeft, in welk geval, indien hij voor het vonnisgerecht om een bijkomende onderzoeksverrichting verzoekt, de schorsing van de verjaring zal intreden, hetgeen niet het geval zal zijn voor de beklaagde die in het eerste onderdeel van het eerste lid van hetzelfde artikel 7 wordt beoogd, althans in de interpretatie die de verzoekende partij van dat eerste lid geeft.

A.7.2. De Ministerraad weerlegt opnieuw de stelling van de verzoekende partij door te oordelen dat zij op een verkeerde lezing van de bestreden bepaling is gebaseerd. Aangezien het eerste onderdeel van het lid immers betrekking heeft op het ambtshalve optreden van de onderzoeksrechter of van de kamer van inbeschuldigingstelling, bestaat er bijgevolg geen procedure die voorafgaat aan de beslissing om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten en zal er geenszins sprake zijn van een weigering. Daarom is het niet noodzakelijk in dat geval in een schorsing te voorzien.

A.8.1. Ook een derde schending wordt door de verzoekende partij aangeklaagd. Nadat de onderzoeksrechter heeft beslist dat zijn gerechtelijk onderzoek is beëindigd en artikel 127, § 1, van het Wetboek van strafvordering heeft toegepast en de zaak overzendt aan het openbaar ministerie voor eventuele verdere vorderingen en het openbaar ministerie beslist dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht, wordt de verjaring niet geschorst, terwijl de verjaring wel wordt geschorst wanneer een inverdenkinggestelde of een burgerlijke partij met toepassing van artikel 127, § 3, *juncto* artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering een verzoekschrift indienen.

Er is echter geen objectief criterium of redelijke verantwoording voor het feit dat de strafvordering moet worden geschorst indien blijkt dat een inverdenkinggestelde terecht om bijkomende onderzoekshandelingen heeft verzocht om de waarheid aan het licht te brengen, hetgeen het openbaar ministerie ongetwijfeld ook beoogt wanneer het bijkomende onderzoekshandelingen vordert tijdens de regeling van de rechtspleging overeenkomstig artikel 127 van het Wetboek van strafvordering, waarbij een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen de vorderingen die het openbaar ministerie instelt in die fase van het opsporingsonderzoek en de vorderingen die het openbaar ministerie altijd kan instellen tijdens het gerechtelijk onderzoek met toepassing van zijn recht te vorderen krachtens artikel 22 van het Wetboek van strafvordering.

A.8.2. De Ministerraad is van mening dat die derde aangevoerde schending geen grondslag heeft. Gelet op het door de wetgever nagestreefde tweevoudige doel, is het niet onredelijk dat de verjaring niet wordt geschorst wanneer de procureur des Konings om bijkomende onderzoekshandelingen verzoekt nadat het dossier hem overeenkomstig artikel 127 van het Wetboek van strafvordering is overgezonden.

Te dezen, en overeenkomstig de rechtspraak van het Hof, zou de vermeende ongelijkheid in behandeling enkel kunnen worden afgeleid uit de ontstentenis van een schorsing van de verjaringstermijn in het kader van het onderzoek van de verzoeken, uitgaande van de procureur des Konings, die ertoe strekken bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten in de loop van het gerechtelijk onderzoek. Een dergelijk geval zou evenwel niet in het voordeel van de beklaagde spelen.

A.9.1. Ten slotte wordt een vierde schending aangevoerd, die berust op de vergelijking tussen de beklaagden die voor de rechter worden vervolgd en in wier zaak de rechter bijkomende onderzoekshandelingen heeft gevorderd, geval waarin de verjaring van de strafvordering wordt geschorst, en de beklaagden die voor de

rechter worden vervolgd en in wier zaak geen enkele bijkomende onderzoekshandeling door de rechter is gevorderd, geval waarin de verjaring van de strafvordering niet wordt geschorst.

Volgens de verzoekende partij gaat het wel degelijk om twee vergelijkbare categorieën van personen, ongeacht of zij op rechtstreekse dagvaarding van het openbaar ministerie of van een burgerlijke partij of na verwijzing door een onderzoeksgerecht voor de rechter verschijnen. De « autonome » beslissing van de rechter om al dan niet bijkomende onderzoekshandelingen te bevelen, maakt het niet mogelijk te beweren dat categorieën van beklaagden niet meer vergelijkbaar zouden zijn.

De beklagde, zo meent de verzoekende partij, kan de gevolgen van een « fout » van het openbaar ministerie waardoor het onderzoeksgerecht of het vonnisgerecht bijkomende onderzoeksverrichtingen zal hebben moeten bevelen, niet dragen.

A.9.2. In tegenstelling tot wat de verzoekende partij aanvoert, doet de Ministerraad gelden dat de verjaring haar grondslag vindt in het feit dat hoe langer wordt gewacht om te vervolgen, hoe moeilijker het zal zijn het misdrijf te bewijzen. De bestreden maatregel strekt dan ook niet alleen ertoe de belangen van de in verdenkinggestelde te verdedigen, maar ook het algemeen belang te vrijwaren.

Daarenboven heeft de schorsing van de verjaring geen kennelijk onredelijke gevolgen voor de beklagde aangezien die laatste wordt beschermd door het beginsel van de redelijke termijn in strafzaken dat bij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens is voorgeschreven.

Zaak nr. 5778

Ten aanzien van het retroactieve karakter van de in het geding zijnde bepaling

A.10.1. A.C., beklagde voor de verwijzende rechter, is van mening dat het antwoord op de prejudiciële vraag, in zijn geheel beschouwd, en in elk geval het vijfde onderdeel ervan, geen belang heeft.

De in het geding zijnde bepaling kan immers geen schorsende werking toekennen, met terugwerkende kracht, aan een situatie die volledig voorbij is : het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen werd meer dan zes jaar vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet ingediend en de schorsingstermijn - volgens de nieuwe wet - was eveneens meer dan vijf jaar vóór de inwerkingtreding van die nieuwe wet verstreken.

Volgens de beklagde dient, hoewel het ten aanzien van het beginsel van de onmiddellijke toepassing van de wet inzake de strafrechtspleging toelaatbaar is dat een nieuwe verjaringstermijn onmiddellijk van toepassing is op de zaken die op de datum van inwerkingtreding van die nieuwe termijn niet zijn verjaard of dat een verjaringstermijn wordt geschorst wanneer een nieuwe schorsingsgrond nog steeds « actief » is op het ogenblik van de bekrachtiging ervan bij de nieuwe wet, daarentegen te worden vastgesteld dat de verwijzende rechter aan de nieuwe wet een retroactief karakter verleent wanneer hij de gevolgen ervan verbindt aan feiten, handelingen en situaties die op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan definitief waren.

Zonder aan de in het geding zijnde wet een niet door de wetgever gewilde terugwerkende kracht te verbinden, kan de schorsing van de loop van de verjaring voor een proceshandeling - het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen - waarvan alle gevolgen waren beëindigd - aangezien de regeling van de rechtspleging intussen is hervat - op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet niet aan de beklagde worden tegengeworpen.

Hij besluit dat, aangezien de verwijzende rechter de gevolgen van de nieuwe wet niet kan toepassen op een proceshandeling waarvan alle gevolgen waren beëindigd vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling, de prejudiciële vraag - in dat vijfde onderdeel - geen antwoord behoeft.

A.10.2. Volgens de Ministerraad wordt de temporele draagwijdte van de getoetste regel niet correct ter sprake gebracht in het verwijzingsarrest. Die regel heeft immers geen terugwerkende kracht.

Hij is daarentegen onmiddellijk van toepassing. En zulks wegens een algemeen beginsel krachtens hetwelk er geen sprake van is die gevallen te beperken tot gevallen waarin een dwingende reden van algemeen belang naar voren zou komen.

A.10.3. In zijn memorie van antwoord is de beklaagde van mening dat de Ministerraad niet echt antwoordt op de geuite kritiek. De beklaagde is daarentegen van oordeel dat de uitleg die hij geeft over het mechanisme van de schorsing van de verjaring, zijn stelling bevestigt volgens welke de nieuwe bepaling niet op hem kan worden toegepast zonder aan de in het geding zijnde wet een terugwerkende kracht te verlenen die zij niet kan hebben. Indien immers wordt verwezen naar het beginsel volgens hetwelk de grond voor de schorsing van de verjaring tot gevolg heeft dat de teller van de verjaringstermijn gedurende een bepaalde periode wordt « geblokkeerd », waarna die teller opnieuw begint waar hij is gestopt, kan dat beginsel uiteraard niet worden toegepast op een voorbije periode zonder terugwerkende kracht te verlenen aan de bepaling waarin de nieuwe schorsingsgrond zou zijn vastgelegd. Die situatie, die die is waaraan de beklaagde voor de verwijzende rechter wordt blootgesteld, kan uiteraard niet worden vergeleken met die situaties die door de Ministerraad worden beoogd en die betrekking hebben op wijzigingen van de duur van de verjaringstermijn.

In ondergeschikte orde erkent de beklaagde evenwel dat, indien de in het geding zijnde bepaling tegen zijn situatie zou worden tegengeworpen, zulks wel degelijk erop zou neerkomen dat terugwerkende kracht eraan wordt verleend, hetgeen zou inhouden - en de Ministerraad betwist zulks niet - dat het vijfde onderdeel van de prejudiciële vraag bevestigend zou moeten worden beantwoord.

Ten aanzien van de andere grieven

A.11.1. In ondergeschikte orde voert de beklaagde voor de verwijzende rechter aan dat de in het geding zijnde bepaling niet tegemoetkomt aan het beginsel van de wettigheid in strafzaken, gewaarborgd door artikel 12 van de Grondwet, en in het bijzonder aan de vereiste van de voorzienbaarheid van de wet inzake de strafrechtspleging, door de duur van de verjaringstermijn te doen afhangen van de mate waarin het strafdossier volledig is en dus van de kwaliteit van het gerechtelijk onderzoek en van het opsporingsonderzoek.

De in het geding zijnde bepaling voert een niet redelijk verantwoorde discriminatie in tussen, enerzijds, de verdachte die het voorwerp uitmaakt van een regeling van de rechtspleging na afloop van een volledig gerechtelijk onderzoek en die het verloop van de verjaring zal hebben genoten tijdens het hele gerechtelijk onderzoek, en, anderzijds, de verdachte die wordt geconfronteerd met een onvolledig dossier in het stadium van de regeling van de rechtspleging en aan wie het verloop van de verjaring, gedurende de tijd die nodig is voor het verrichten van de bijkomende onderzoekshandelingen, zal worden ontzegd.

Hij voegt eraan toe dat dezelfde regel een niet redelijk verantwoorde discriminatie invoert tussen, enerzijds, de verdachte die tijdens het gerechtelijk onderzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen heeft verzocht en voor wie geen enkele grond voor de schorsing van de strafvordering zal gelden, en, anderzijds, de personen die, na kennis te hebben genomen van het strafdossier bij de regeling van de rechtspleging, worden geconfronteerd met een schorsing van de verjaringstermijn van de strafvordering, waardoor hun recht op een eerlijk proces, dat de verplichting omvat om binnen een redelijke termijn te worden berecht, aldus wordt aangetast.

Aldus zou de bepaling verschillen in behandeling invoeren die niet voortvloeien uit de feiten die de beklaagde zou hebben gepleegd, noch uit zijn persoonlijke situatie of uit die van de burgerlijke partijen, maar uit een element dat losstaat van de partijen, namelijk de - geobjectiveerde - onvolledigheid van het strafdossier op het ogenblik dat de procureur des Konings zijn vorderingen tot verwijzing opmaakt of rechtstreeks dagvaardt.

Indien het door de wetgever nagestreefde doel erin bestond het indienen van onrechtmatige verzoeken om bijkomende onderzoeksverrichtingen tegen te gaan - hetgeen te dezen niet het geval was -, zou een maatregel die de schorsing van de loop van de verjaring beperkt tot de tijd die nodig is om de gegrondheid van het verzoek te onderzoeken, evenrediger zijn.

Niets verantwoordt immers dat de verdachte ten aanzien van wie wordt erkend dat het gerechtelijk onderzoek onvolledig is, wordt gestraft met de schorsing van de verjaringstermijn gedurende de tijd die nodig is voor het verrichten van de onderzoekshandelingen die noodzakelijk worden geacht voor de inachtneming van zijn rechten van de verdediging die een algemeen strafrechtelijk beginsel met grondwettelijke waarde uitmaken.

De maatregel doet eveneens op onverantwoorde wijze afbreuk aan het recht op het verloop van de verjaring dat, zoals het Hof heeft beklemtoond, ertoe strekt « het recht op vergetelheid van de dader van een misdrijf [te] waarborgen (*Pasin.*, 1891, p. 176), de rechtszekerheid [te] waarborgen (*Parl. St.*, Senaat, 1956-1957, nr. 232, p. 2) en [te] voorkomen dat de inmiddels herstelde openbare vrede andermaal wordt verstoord (*ibid.*). Die bezorgdheden verantwoordt dat voor de strafvordering bijzondere verjaringstermijnen gelden, die in verhouding staan tot de ernst van de feiten » (arrest nr. 81/99 van 30 juni 1999, B.4.2).

A.11.2. Met betrekking tot de voorzienbaarheid van de bestreden wet die door de beklaagde in het geding is gebracht, voert de Ministerraad aan dat het door artikel 12 van de Grondwet gewaarborgde wettigheidsbeginsel toestaat dat de strafwet een zekere soepelheid vertoont. Hij brengt in herinnering dat dat beginsel, volgens de rechtspraak van het Hof, op alle stadia van de rechtspleging van toepassing is. Met betrekking tot de verjaring van de strafvordering is de Ministerraad van mening dat het moeilijk als vaststaand kan worden beschouwd dat die verjaring definitief wordt vastgelegd op het ogenblik waarop het misdrijf wordt gepleegd en dat daaruit een onvermijdelijke onzekerheid voortvloeit wat betreft het ogenblik waarop de verjaring zal worden bereikt. De in het geding zijnde bepaling ligt niet aan de oorsprong van die onzekerheid.

Met betrekking tot het opgeworpen verschil in behandeling volgens de staat van volledigheid van het strafdossier, voert de Ministerraad aan dat de in het geding zijnde bepaling elke verdachte persoon op identieke wijze behandelt.

In de prejudiciële vraag wordt beklemtoond dat de schorsing van de verjaring een aantasting zou kunnen vormen van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, aantasting die discriminerend is in zoverre zij de personen zou treffen die « kennis [...] hebben genomen van het strafdossier bij de regeling van de rechtspleging », en niet de verdachte die tijdens het gerechtelijk onderzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen heeft verzocht. Aldus gesteld houdt de prejudiciële vraag, volgens de Ministerraad, de verwarring tussen de kwestie van de verjaring en die van de redelijke termijn in stand.

Het is echter onjuist aan de getoetste regel een dergelijk gevolg te verlenen. Het bestaan van een nieuwe grond voor de schorsing van de verjaring heeft daarentegen geen gevolg, als dusdanig, voor de redelijke termijn. Het toenemende aantal bijkomende onderzoeksverrichtingen kan, in voorkomend geval, wel dat gevolg hebben. De verjaring zal enkel kunnen worden vastgesteld na afloop van de rechtspleging. De verjaring beïnvloedt dus de afloop van de rechtspleging, niet de duur ervan. Daarentegen belet niets - en zeker de getoetste regel niet - dat een eventuele overschrijding van de redelijke termijn wordt opgeworpen indien de rechtspleging daadwerkelijk lang zou duren.

Wat het met de in het geding zijnde bepaling nagestreefde doel betreft, brengt de Ministerraad in herinnering dat de moeilijkheden die de in het geding zijnde bepaling wou verhelpen, zich niet beperken tot de loutere gevallen van fiscale criminaliteit, ook al is het in die gevallen dat die moeilijkheden wellicht het acuutst zijn. Hij merkt eveneens op dat het feit dat bijkomende onderzoekshandelingen worden bevolen, de complexiteit van de zaak aantoonde. De complexiteit van de zaak heeft echter geen invloed op de duur van de verjaring, maar enkel op de redelijke termijn. De wetgever vermocht aldus op legitieme wijze te oordelen dat de verjaring wordt geschorst in de zaken die complex worden gemaakt door het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen. Een soortgelijke redenering wordt trouwens teruggevonden in het arrest nr. 7/2000 van het Hof van 19 januari 2000.

De Ministerraad voegt eraan toe dat de duur van de schorsing evenwel niet meer dan een jaar mag bedragen : zulks is volkomen fundamenteel bij de beoordeling van de evenredigheid van de in het geding zijnde bepaling.

Om al die redenen is de Ministerraad van mening dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling

B.1.1. De beroepen in de zaken nrs. 5702 en 5704 strekken tot de vernietiging van artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie.

B.1.2. Artikel 7 van de wet van 14 januari 2013, zoals gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, vult artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering aan met twee leden die luiden als volgt :

« De verjaring van de strafvordering is geschorst telkens als, in het kader van de regeling van de rechtspleging, door de onderzoeksrechter of door de kamer van inbeschuldigingstelling wordt beslist dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht. Hetzelfde geldt telkens als de raadkamer in het kader van de regeling van de rechtspleging, ingevolge een overeenkomstig de artikelen 61^{quinquies} en 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering ingediend verzoek, de rechtspleging niet kan regelen. De schorsing gaat in op de dag van de eerste zitting voor de raadkamer die vastgesteld werd met het oog op de regeling van de rechtspleging, zowel wanneer het verzoek geweigerd dan wel ingewilligd werd, en eindigt de dag voor de eerste zitting waarop de regeling van de rechtspleging door het onderzoeksgerecht wordt hervat, zonder dat elke schorsing evenwel langer dan een jaar mag duren.

De verjaring van de strafvordering is geschorst telkens als de behandeling van de zaak door het vonnisgerecht wordt uitgesteld met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen. In dat geval is de verjaring geschorst vanaf de dag waarop het vonnisgerecht beslist om de zaak uit te stellen tot op de dag voor de eerste terechtzitting waarop de behandeling van de zaak door het vonnisgerecht wordt hervat, zonder dat elke schorsing van de verjaring evenwel langer dan een jaar mag duren ».

B.2. De bestreden bepaling voert twee nieuwe gronden voor de schorsing van de strafvordering in, wegens bijkomende onderzoekshandelingen waarom, enerzijds, in het kader van de regeling van de rechtspleging en, anderzijds, in het kader van het onderzoek ten gronde van de zaak, door de strafgerichten wordt verzocht of waartoe door hen is besloten.

B.3.1. Door twee nieuwe schorsingsgronden in de fase van de regeling van de rechtspleging en in de vonnisfase in te voeren, heeft de wetgever gevolg willen geven aan het verslag van 7 mei 2009 van de parlementaire onderzoekscommissie naar de grote fiscale

fraude-dossiers (*Parl. St.*, Kamer, 2008-2009, DOC 52-0034/004). In de parlementaire voorbereiding staat te lezen :

« [Bijna] alle door de [parlementaire onderzoekscommissie] gehoorde magistraten [hebben] de misbruiken [...] aangeklaagd welke worden veroorzaakt door de wet-Franchimont, die bij 80 % van de dossiers over financiële aangelegenheden een middel is geworden om de rechtspleging te doen aanslepen. Zo is het volgens het verslag van de commissie vaak het geval dat inverdenkinggestelden net vóór de zitting van de raadkamer om bijkomende onderzoekshandelingen verzoeken, met als enig doel de rechtspleging te vertragen. Op die manier verkrijgen zij verdagingen en uitstel met verscheidene maanden. Naar aanleiding van deze vaststelling heeft de commissie in haar aanbevelingen onder nummer 28, E voorgesteld om de verjaring van de strafvordering te schorsen tijdens de termijn waarbinnen de bijkomende onderzoekshandelingen worden uitgevoerd » (*Parl. St.*, Kamer, 2011-2012, DOC 53-2430/001, p. 6).

B.3.2. De bestreden bepaling, die in aansluiting op dat verslag is aangenomen, is van toepassing op alle misdrijven. Een senator vond het « merkwaardig dat de invoering van een concrete maatregel inzake fiscale fraude leidt tot een wijziging van het Wetboek van strafvordering » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-1887/3, p. 4).

Hij voegde eraan toe :

« Men komt dus naar aanleiding van een concreet dossier, op een inductieve manier, tot een wijziging van het Wetboek van strafvordering. De verjaring wordt uitgebreid telkens er bijkomende onderzoekshandelingen worden verricht. De rechten van verdediging worden hierdoor op een ernstige manier beïnvloed » (*ibid.*).

Op die kritiek heeft de minister geantwoord :

« [De] voorgestelde regeling [is] niet beperkt [...] tot fiscale zaken, maar [is] wel van toepassing [...] op alle misdrijven. Er is inderdaad een effect op alle misdrijven, maar dit kadert in de globale strijd tegen de onredelijke termijnen. De schorsing geldt wel enkel als de bijkomende onderzoekshandeling wordt verricht op verzoek van één der partijen en dus niet bij de ambtshalve tussenkomst van de rechter » (*ibid.*, p. 5).

Aangezien dezelfde spreker erop wees dat geenszins werd gepreciseerd dat « de regeling enkel geldt bij verzoek van de partijen en niet bij ambtshalve tussenkomst » (*ibid.*), antwoordde de minister :

« [We bevinden] ons [...] in het stadium van de procedure waarin de onderzoeksrechter zijn onderzoek heeft beëindigd. Hij bezorgt het dossier aan het openbaar ministerie opdat het

vorderingen kan instellen. Zodra het openbaar ministerie de vorderingen heeft ingesteld, wordt het dossier opnieuw aan de onderzoeksrechter bezorgd om te bepalen wanneer de zaak in de raadkamer behandeld wordt. In dit stadium van de procedure hebben de partijen inzage in het dossier en kunnen zij om bijkomende onderzoekshandelingen verzoeken. In de praktijk misbruiken sommigen de procedure waarbij zij een reeks bijkomende onderzoekshandelingen vragen om de rechtspleging te vertragen. Zij hopen om uiteindelijk voor het vonnisgerecht de overschrijding van de redelijke termijn te kunnen aanvoeren en zo veroordeling te ontlopen.

Het wetsontwerp beoogt een beperking van het oneigenlijke verzoek om onderzoekshandelingen dat bij de onderzoeksrechter wordt ingediend om het onderzoek op een onredelijke wijze te vertragen. In de pers verschijnen vaak berichten over gerechtelijke beslissingen waarbij geen veroordeling wordt uitgesproken omdat de redelijke termijn overschreden is. Dankzij voorliggende ontwerpbeperking kan er voor alle procedures, en meer bepaald in fiscale aangelegenheden, werk worden gemaakt van een doeltreffendere rechtsbedeling. Spreekster meent dat de duur van de schorsing niet moet worden beperkt aangezien de partijen in de praktijk de verzoeken om onderzoekshandelingen niet groeperen. Telkens als bepaald wordt wanneer de zaak voor de raadkamer komt, verzoeken de partijen om nieuwe onderzoekshandelingen. Niet zelden verlopen er jaren tussen het moment van de afsluiting van het onderzoek en het moment waarop het onderzoek ten gronde wordt behandeld. Dit ontwerp wil de strijd aanbinden tegen deze misbruiken.

[...]

De minister benadrukt dat de schorsing geen enkele partij benadeelt. Alle betrokken partijen willen de rechter in staat stellen om over alle informatie te beschikken zowel *à charge* als *à décharge*. Indien er terecht om bijkomende onderzoekshandelingen wordt verzocht, dan zal niemand daar nadeel van ondervinden. Het toenemend aantal verzoeken kan daarentegen leiden tot misbruiken waarmee magistraten geregeld worden geconfronteerd. Dat is nadelig voor de burgerlijke partij en de maatschappij. Het is aan dit soort misbruiken dat de ontwerpbeperking een einde wil maken. De schorsing van de verjaring zal tot gevolg hebben dat het aantal verzoeken beperkt zal blijven » (*ibid.*, pp. 5-6).

Verder heeft de minister eveneens gepreciseerd :

« Het wetsontwerp wijzigt [...] niets wat de verjaring betreft wanneer de onderzoeksdadens worden aangevraagd door het openbaar ministerie. Indien één der partijen echter (de verdachte of de burgerlijke partij) herhaaldelijk nieuwe onderzoeksdadens aanvraagt die de procedure zodanig verlengen dat men zou kunnen spreken van een onredelijke termijn, wordt het mogelijk de verjaring van de strafvordering te schorsen, vanaf de datum waarop de nieuwe onderzoeksdadens zijn aangevraagd en de onderzoeksrechter hierover heeft beslist (of, in geval van beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling) en voor de duur die nodig is voor het uitvoeren van die onderzoeksdadens. Deze schorsingstermijn gaat niet tegen de belangen van de partijen in, aangezien het de bedoeling is de rechter over alle elementen van het dossier te laten beschikken, *à charge* en *à décharge*, zodat hij zou kunnen oordelen. Deze wetswijziging moet voorkomen dat er verjaring optreedt in een dossier waarin de partijen meermaals bijkomende onderzoeksdadens hebben gevraagd. Tot slot dient er ook op gewezen te worden dat het niet mogelijk is de partijen te verbieden om bijkomende onderzoeksdadens te vragen en dat er dus altijd een beslissing nodig zal zijn van de rechter of van de kamer van inbeschuldigingstelling » (*ibid.*, p. 7).

B.4.1. Het nieuwe derde lid van artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, zoals gewijzigd bij artikel 7 van de bestreden wet, bepaalt dat de verjaring van de strafvordering, in de fase van de regeling van de rechtspleging, wordt geschorst in het geval waarin een verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen door een in verdenking gestelde of een burgerlijke partij wordt ingediend overeenkomstig de artikelen 61 *quinquies* en 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering, tussen de datum waarop het bericht waarbij de eerste zitting betreffende de regeling van de rechtspleging van de raadkamer wordt vastgesteld, naar de partijen wordt verstuurd en die zitting. In dat geval wordt de regeling van de rechtspleging geschorst totdat het verzoek definitief is behandeld.

Hoewel de parlementaire voorbereiding op dat punt misleidend kan zijn, is de bepaling ook van toepassing in het kader van de regeling van de rechtspleging wanneer ambtshalve tot bijkomende onderzoekshandelingen wordt beslist door de onderzoeksrechter of door de kamer van inbeschuldigingstelling die de rechtspleging regelt. De tekst van de bepaling verzet zich tegen elke andere interpretatie.

Die schorsingsgrond is daarentegen niet van toepassing wanneer om bijkomende onderzoeksverrichtingen wordt verzocht tijdens het gerechtelijk onderzoek (artikel 61 *quinquies* van het Wetboek van strafvordering) of wanneer de procureur des Konings andere bijkomende onderzoeksverrichtingen vordert nadat hij het dossier overgezonden heeft gekregen (artikel 127, § 1, van het Wetboek van strafvordering).

B.4.2. Het feit dat het verzoek werd ingewilligd of verworpen is onbelangrijk, aangezien de schorsing van de verjaring van de strafvordering in beide gevallen geldt.

B.4.3. De verjaring van de strafvordering wordt geschorst vanaf de eerste zitting van de raadkamer waarop uitspraak over de regeling van de rechtspleging had moeten worden gedaan tot de dag vóór de volgende zitting van dat rechtscollege waarop de regeling van de rechtspleging zal worden hervat zonder dat de duur één jaar mag overschrijden. Uit de voormelde parlementaire voorbereiding vloeit daarentegen voort dat de maximumduur van één jaar geldt voor elk verzoek om bijkomend onderzoek en niet in totaal.

B.5. De tweede grond voor de schorsing van de verjaring die bij artikel 7 van de voormelde wet van 14 januari 2013 is ingevoerd, is van toepassing in de vonnisfase wanneer een feitenrechter beslist zijn uitspraak uit te stellen teneinde bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten of te doen verrichten, en zulks ongeacht of die beslissing op eigen initiatief is genomen, dan wel uitgaat van een van de partijen in het geding, waaronder het openbaar ministerie. Ook in dat geval wordt de verjaring van de strafvordering tijdens een maximumduur van één jaar geschorst.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partij in de zaak nr. 5702

B.6.1. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.6.2. De Ministerraad betwist het belang van de « Ordre des barreaux francophones et germanophone » (OBFG) om in rechte te treden om reden dat de bestreden bepaling de opdrachten die haar worden toegewezen, niet zou raken. Het specialiteitsbeginsel zou niet in acht worden genomen; de bepaling zou noch het beroep van advocaat, noch de rechten van de verdediging en de wapengelijkheid in het strafproces betreffen.

B.6.3. De OBFG heeft met name als taak initiatieven en maatregelen te nemen die nuttig zijn voor de behartiging van de belangen van de rechtzoekenden (artikel 495, tweede en derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek).

De verzoekende partij beschikt over het vereiste belang om een beroep tot vernietiging in te stellen tegen een wetsbepaling die, door nieuwe gronden voor de schorsing van de verjaring van de strafvordering in te voeren, afbreuk kan doen aan de rechten van bepaalde rechtzoekenden van wie zij de belangen moet behartigen.

De exceptie wordt verworpen.

Ten gronde

Met betrekking tot de inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (zaken nrs. 5702, 5704 en 5778) en met artikel 14, leden 1 en 3, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (zaken nrs. 5702 en 5778)

B.7.1. De verzoekende partijen klagen aan dat de bestreden bepaling ofwel meerdere verschillen in behandeling tussen meerdere categorieën van personen invoert, ofwel verschillende categorieën van personen die zich in verschillende situaties bevinden op dezelfde wijze behandelt, en zulks met schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Zij zijn in essentie van mening dat de in het bestreden artikel 7 bedoelde schorsingsgronden noch uit de aan de inverdenkinggestelde of aan de beklagde verweten feiten, noch zelfs uit hun persoonlijke situatie of uit die van de burgerlijke partijen maar uitsluitend uit de onvolledigheid van het strafdossier zouden voortvloeien, hetgeen zou verantwoorden dat de ene of de andere van die partijen terecht om bijkomende onderzoeksverrichtingen verzoekt. In dat geval zouden de schorsingsgronden afhangen van de houding van de met het gerechtelijk onderzoek belaste instanties.

B.7.2. Daaruit zou voortvloeien dat de bestreden bepaling de rechtzoekenden verschillend zou behandelen volgens het oogenblik waarop wordt verzocht om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten. De verjaring wordt immers enkel geschorst wanneer het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen zich voordoet in het stadium van de regeling van de rechtspleging, en zulks zelfs indien het wordt ingewilligd, terwijl die schorsingsgrond niet bestaat voor een tijdens het gerechtelijk onderzoek ingediend verzoek.

Evenzo zou de toepassing van het bestreden artikel 7, in de vonnisfase, tot gevolg hebben dat, naargelang de rechtzoekende al dan niet het voorwerp van een volledig en toereikend opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek zal hebben uitgemaakt, de beklagden op dezelfde wijze worden behandeld zonder rekening te houden met het feit of om de bijkomende onderzoeksverrichtingen voor het vonnisgerecht zou zijn gevraagd door het openbaar ministerie, daartoe door het vonnisgerecht ambtshalve zou zijn beslist, of daarom

door de andere partijen zou zijn gevraagd, ongeacht of het de inverdenkinggestelde, de burgerlijke partij of de burgerlijk aansprakelijke partij betreft.

Volgens de verzoekende partijen zou er geen redelijke verantwoording zijn voor dergelijke gelijke behandelingen die bovendien onevenredig zouden zijn ten aanzien van het nagestreefde doel.

B.7.3. De Ministerraad voert aan dat de bestreden bepaling wordt verantwoord ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde dubbele doel, namelijk, enerzijds, te vermijden dat inverdenkinggestelden misbruik maken van de mogelijkheid om bijkomende onderzoekshandelingen te vragen met louter dilatoire bedoelingen en, anderzijds, het gerecht in staat te stellen doeltreffender te zijn. In de zaak nr. 5704 voegt hij eraan toe dat het verschil in behandeling hoe dan ook niet voortvloeit uit de bestreden bepaling maar uit de ontstentenis van een schorsing van de verjaringstermijn bij het behandelen van de bijkomende onderzoekshandelingen tijdens het gerechtelijk onderzoek.

B.8.1. Uit de parlementaire voorbereiding van de wetten van 30 maart 1891, 30 mei 1961 en 24 december 1993 volgt dat de wetgever geoordeeld heeft dat, in strafzaken, de dader van een misdrijf niet langer moest worden vervolgd na verloop van termijnen die variëren naar gelang van de ernst van het misdrijf, teneinde hem het recht op vergetelheid (*Pasin.*, 1891, p. 176) te garanderen, de rechtszekerheid te waarborgen en te vermijden dat de inmiddels herstelde openbare vrede andermaal wordt verstoord (*Parl. St.*, Senaat, 1956-1957, nr. 232, p. 2; *Parl. St.*, Kamer, 1993-1994, nr. 1211/1, p. 4).

Uit die vaststelling vloeit voort dat de verjaring beoogt zowel de van een misdrijf verdachte persoon tegen niet-tijdige vervolging te beschermen als de maatschappelijke orde te vrijwaren door het ogenblik te bepalen waarop moet worden geopteerd voor de rechtszekerheid en de sociale rust veeleer dan voor het vervolgen van de misdrijven.

B.8.2. Zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft opgemerkt, « kan de verjaring worden gedefinieerd als het recht dat bij de wet aan de dader van een misdrijf is toegekend om niet meer te worden vervolgd of berecht na het verstrijken van een bepaalde termijn sedert de feiten zich hebben voorgedaan. De verjaringstermijnen, die de rechtsstelsels van de verdragsluitende Staten met elkaar gemeen hebben, hebben verschillende doeleinden,

waaronder het waarborgen van de rechtszekerheid door een termijn voor de rechtsvorderingen vast te stellen en het verhinderen van een aantasting van de rechten van de verdediging waaraan afbreuk zou kunnen worden gedaan indien de rechtbanken zich zouden moeten uitspreken over de gegrondheid van bewijselementen die onvolledig zouden zijn wegens de verstreken tijd (arrest *Stubbings e.a.* t. Verenigd Koninkrijk van 22 oktober 1996, *Rec.* 1996-IV, pp. 1502-1503, § 51) » (EHRM, 22 juni 2000, *Coëme e.a.* t. België, § 146).

B.8.3. Het vaststellen van de verjaringstermijn alsook van de toepassingsvoorwaarden daarvan komt de wetgever toe. Hij beschikt op dat vlak over een ruime beoordelingsvrijheid.

Bij de totstandkoming van de wet van 11 december 1998, die in een nieuwe schorsingsgrond voor de verjaring van de strafvordering voorzag, werd beklemtoond dat het Belgische recht inzake de verjaring van de strafvordering bijzonder gunstig was voor de verdachte (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nr. 1387/6, p. 3). De ingevoerde schorsingsgrond werd bij de wet van 16 juli 2002 afgeschaft.

B.8.4. Met de bestreden bepaling beoogde de wetgever tegemoet te komen aan de bevindingen van een parlementaire onderzoekscommissie, waarin werd vastgesteld dat de bestaande verjaringsregeling in een aantal gevallen niet volstaat om het vereiste onderzoek binnen de verjaringstermijn te voltooien.

De betrachting bestond ook erin een einde te maken aan de verdragingsmanoeuvres van bepaalde inverdenkinggestelden en beklaagden in financiële en fiscale dossiers van een zekere omvang, zodat daadwerkelijk zou kunnen worden opgetreden tegen de straffeloosheid die de voormelde personen zouden genieten. In de loop van de parlementaire voorbereiding heeft de wetgever dat doel veralgemeend en heeft hij de twee nieuwe gronden voor de schorsing van de verjaringstermijn op alle strafrechtelijke misdrijven toepasselijk verklaard. Er is daarbij in herinnering gebracht dat de maatregel « kadert in de globale strijd tegen de onredelijke termijnen » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-1887/3, p. 5).

De wetgever had, zoals hij reeds heeft gedaan, de verjaringstermijnen op algemene wijze kunnen verlengen. Met de bestreden bepaling heeft hij evenwel verkozen zich ertoe te beperken te voorzien in nieuwe schorsingsgronden voor de verjaring, wanneer om

bijkomende onderzoeksverrichtingen wordt verzocht of daartoe wordt bevolen, onder de bij die bepaling vastgestelde voorwaarden.

B.8.5. Hoewel de wetgever bij het vaststellen van de verjaringsregels over een ruime beoordelingsvrijheid beschikt, dient hij het bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gewaarborgde beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in acht te nemen.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dat beginsel verzet zich overigens ertegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.8.6. Rekening houdend met het door hem nagestreefde doel, vermocht de wetgever redelijkerwijs enkel een schorsende werking van de verjaring toe te kennen aan de verzoeken om bijkomende onderzoeksverrichtingen die door de inverdenkinggestelde krachtens artikel 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering zijn geformuleerd, in tegenstelling tot die welke hij tijdens het gerechtelijk onderzoek formuleert.

De inverdenkinggestelde wordt aldus immers ertoe aangezet om tijdens het gerechtelijk onderzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen te verzoeken waarvan hij meent dat zij moeten worden verricht en hij wordt ervan afgebracht zijn verzoeken tot het stadium van de regeling van de rechtspleging uit te stellen. Het is niet onredelijk om van de inverdenkinggestelde, die toegang heeft tot het dossier met name onder de bij artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering vastgestelde voorwaarden, te vereisen dat hij blijk moet geven van zorgvuldigheid bij de voortgangscontrole van het gerechtelijk onderzoek waarvan hij het voorwerp uitmaakt, noch om de eventuele verdragingsmanoeuvres te belemmeren

waaraan hij zich schuldig zou maken door de regeling van de rechtspleging af te wachten om te proberen het gerechtelijk onderzoek aan te vullen met behulp van nieuwe onderzoeksverrichtingen, enkel om zijn eventuele verwijzing naar het vonnisgerecht te vertragen teneinde het verstrijken van de verjaringstermijn te verkrijgen.

B.8.7. Daaruit volgt dat de wetgever, zonder het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie te schenden, de inverdenkinggestelde verschillend vermocht te behandelen naar gelang van het ogenblik waarop hij zijn verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen formuleert.

B.9.1. Er wordt nog aangeklaagd dat de bestreden bepaling het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen dat uitgaat van de inverdenkinggestelde tijdens de regeling van de rechtspleging, ongeacht of het positief werd beantwoord of niet, op identieke wijze behandelt.

B.9.2. Van de wetgever kan evenwel niet worden geëist dat hij een onderscheid maakt tussen de onderzoeksverrichtingen waarom in het stadium van de rechtspleging door de inverdenkinggestelde is verzocht naargelang die al dan niet nuttig zijn voor het gerechtelijk onderzoek. Ongeacht of zij al dan niet werden ingewilligd, kunnen dergelijke verzoeken die in het stadium van de regeling van de rechtspleging door de inverdenkinggestelde zijn ingediend, immers een louter dilatoir doel nastreven zodat een onderscheid ter zake de coherentie van de bestreden maatregel ten opzichte van het doel dat ermee wordt nagestreefd, aanzienlijk had kunnen aantasten. De wetgever verbiedt de inverdenkinggestelde trouwens niet om dergelijke verzoeken te formuleren, die met ernst en spoed moeten worden onderzocht, maar beperkt zich ertoe de verjaringstermijn te schorsen tijdens het onderzoek van die verzoeken en het eventueel verrichten van de gevraagde onderzoekshandelingen.

B.10. Er wordt eveneens aangeklaagd dat de bestreden bepaling de verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen, ongeacht of zij uitgaan van de inverdenkinggestelde of van de burgerlijke partij, dan wel of zij door de onderzoeksrechter, de kamer van inbeschuldigingstelling of het vonnisgerecht worden bevolen, op identieke wijze behandelt.

B.11.1. Het is niet redelijk verantwoord erin te voorzien dat de verzoeken om bijkomende onderzoeksverrichtingen die in het stadium van de regeling van de rechtspleging door de burgerlijke partij zijn ingediend, de verjaringstermijn van de strafvordering schorsen.

Net zoals van de inverdenkinggestelde wordt van de burgerlijke partij, die dezelfde toegang tot het dossier heeft als de niet aangehouden inverdenkinggestelde, immers verwacht dat zij het gerechtelijk onderzoek dat op haar betrekking heeft, met de nodige zorgvuldigheid volgt en dat zij zo snel mogelijk om de bijkomende onderzoeksverrichtingen verzoekt waarvan zij meent dat zij moeten worden verricht. Rekening houdend met de schorsende werking van de verjaring die is verbonden aan het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen dat door de inverdenkinggestelde in het stadium van de regeling van de rechtspleging is ingediend, is het niet verantwoord dat een zelfde maatregel wordt genomen ten aanzien van de verzoeken die door de burgerlijke partij in dat stadium van de rechtspleging zijn ingediend, aangezien hun belang met betrekking tot de loop van de verjaring tegenovergesteld is.

Aangezien aldus werd beslist ten aanzien van de inverdenkinggestelde, zou ook de burgerlijke partij ertoe moeten worden aangezet mee te werken aan het lopende gerechtelijk onderzoek en ervan moeten worden afgebracht haar verzoeken om bijkomende onderzoeksverrichtingen tot het stadium van de regeling van de rechtspleging uit te stellen. Door een schorsende werking aan enkel die laatste verzoeken toe te kennen, bewerkstelligt de wetgever daarentegen dat de burgerlijke partij wordt aangemoedigd om de regeling van de rechtspleging af te wachten teneinde te verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten, wanneer het risico bestaat dat het gerechtelijk onderzoek niet kan worden afgesloten vóór het verstrijken van de verjaringstermijn.

B.11.2. Daaruit volgt dat de wetgever de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, heeft geschonden door het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen dat in het stadium van de regeling van de rechtspleging, enerzijds, door de inverdenkinggestelde en, anderzijds, door de burgerlijke partij is geformuleerd, op dezelfde wijze te behandelen wat betreft de impact ervan op de loop van de verjaring van de strafvordering.

B.12.1. Het Hof moet nog onderzoeken of de bestreden bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de voormelde verdragsbepalingen, in zoverre de verjaringstermijn wordt geschorst, zowel wanneer door de onderzoeksrechter, de kamer van inbeschuldigingstelling of het vonnisgerecht tot bijkomende

onderzoekshandelingen wordt besloten als wanneer door de inverdenkinggestelde om die onderzoekshandelingen wordt verzocht.

In tegenstelling tot de burgerlijke partij hebben de onderzoeksrechter, de kamer van inbeschuldigingstelling en het vonnisgerecht geen belang dat tegenovergesteld is aan dat van de inverdenkinggestelde met betrekking tot het verstrijken van de verjaringstermijn. Die gerechtelijke overheden spreken zich immers in alle onpartijdigheid uit en zijn niet de tegenstander van de inverdenkinggestelde, in tegenstelling tot de burgerlijke partij en het openbaar ministerie.

B.12.2. Desalniettemin staat het aan de onderzoeksrechter om het dossier enkel aan de procureur des Konings over te zenden wanneer hij van oordeel is dat zijn onderzoek is afgesloten, ofwel enkel vanaf het ogenblik waarop hij volgens hem alle onderzoekshandelingen heeft verricht die noodzakelijk zijn om de waarheid aan het licht te brengen.

Door een schorsende werking toe te kennen aan de bijkomende onderzoekshandelingen die ambtshalve of op verzoek van een andere partij dan de inverdenkinggestelde in het stadium van de regeling van de rechtspleging door de onderzoeksrechter zijn bevolen, zou de wetgever de onderzoeksrechter kunnen toestaan het uitvoeren van bepaalde onderzoeksverrichtingen uit te stellen wanneer het risico bestaat dat zijn onderzoek wordt beëindigd. De onderzoeksrechter heeft bijgevolg de mogelijkheid de termijn waarbinnen hij een onderzoek *à charge* en *à décharge* dient in te stellen, te verlengen.

Die verlenging van de verjaringstermijn valt enkel onder de bevoegdheid van de onderzoeksrechter en kan aanzienlijk blijken. De wetgever heeft het accumuleren van onderzoekshandelingen die, in het stadium van de regeling van de rechtspleging, voor elk ervan, een schorsing van de verjaringstermijn die tot één jaar kan bedragen, mogelijk maken, immers niet beperkt.

B.12.3. Een dergelijke aan de onderzoeksrechter geboden mogelijkheid zou derhalve op onevenredige wijze afbreuk kunnen doen aan de rechten van de inverdenkinggestelde.

B.12.4. De schorsing van de verjaringstermijn die voortvloeit uit het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling of uit de beslissing van het vonnisgerecht waarbij de bijkomende onderzoekshandelingen worden bevolen, is evenmin redelijk verantwoord.

Immers, ook in die hypothesen zou niet kunnen worden uitgesloten dat de onderzoeksmagistraat, die het verstrijken van de verjaringstermijn ziet naderen, het dossier afsluit terwijl de kamer van inbeschuldigingstelling of het vonnisgerecht later nog altijd bijkomende onderzoeksverrichtingen zouden kunnen bevelen en aldus de behandeling van het dossier ongehinderd verlengen.

B.12.5. Daarenboven, wanneer de beklaagde door het openbaar ministerie rechtstreeks voor het vonnisgerecht wordt gedagvaard, vloeit de noodzaak om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten, waarmee het vonnisgerecht zich geconfronteerd acht, voort uit het feit dat het door het openbaar ministerie overgezonden strafdossier onvolledig is.

Het kan evenwel niet redelijk worden verantwoord dat een beklaagde die rechtstreeks door het openbaar ministerie is gedagvaard, wordt benadeeld om reden dat het strafdossier waarop de rechtstreekse dagvaarding is gebaseerd, onvolledig is.

B.13. Daaruit volgt dat de wetgever de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, heeft geschonden door, enerzijds, het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen dat in het stadium van de regeling van de rechtspleging door de inverdenkinggestelde is geformuleerd en, anderzijds, de bijkomende onderzoekshandelingen die in het stadium van de regeling van de rechtspleging door de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling dan wel door het vonnisgerecht zijn bevolen, op dezelfde wijze te behandelen wat betreft de impact ervan op de loop van de verjaring van de strafvordering.

B.14. Het middel is in die mate gegrond.

B.15. De bestreden bepaling dient te worden vernietigd maar enkel in die mate dat zij tot gevolg heeft de verjaring van de strafvordering te schorsen wanneer, in het kader van de regeling van de rechtspleging, de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling

beslissen dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht, wanneer de raadkamer, in het kader van de regeling van de rechtspleging, de rechtspleging niet kan regelen ingevolge een door de burgerlijke partij overeenkomstig de artikelen 61*quinquies* en 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering ingediend verzoek en wanneer het vonnisgerecht de behandeling van de zaak uitstelt met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen.

B.16. Teneinde de moeilijkheden te vermijden die uit die vernietiging zouden kunnen voortvloeien voor nog in behandeling zijnde of definitief beslechte strafzaken, dienen met toepassing van artikel 8, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, de gevolgen van de vernietigde bepaling te worden gehandhaafd tot de wetgever een wetswijziging in werking heeft doen treden die tegemoetkomt aan de in B.15 vastgestelde ongrondwettigheden en uiterlijk tot 31 december 2016.

Met betrekking tot de toepassing van de in het geding zijnde bepaling in de tijd (zaken nrs. 5704 en 5778)

B.17. De verwijzende rechter, in de zaak nr. 5778, vraagt het Hof met name of de in het geding zijnde bepaling, door een schorsende werking van de verjaring van de strafvordering toe te kennen aan het verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen dat de verdachte of de medeverdachte heeft ingediend op een ogenblik dat dat verzoek die werking niet had en dat het niet mogelijk was dat het die zou hebben, geen afbreuk zou doen aan de waarborg van niet-retroactiviteit van de wetsbepalingen, zonder dat zulks wordt verantwoord door een uitzonderlijke omstandigheid of een reden van algemeen belang.

Naast de andere kritiek formuleert de verzoekende partij in de zaak nr. 5704 ook een dergelijke grief.

B.18.1. De wet die, zoals te dezen, een nieuwe schorsingsgrond invoert, is noch een wet die een nieuw misdrijf invoert, noch een wet die de strafmaat bepaalt. Het gaat om een procedurewet die vanaf de inwerkingtreding ervan van toepassing is op elke strafvordering, zelfs wanneer die vóór die inwerkingtreding is ontstaan, voor zover de strafvordering op die datum niet verjaard was.

B.18.2. De voorwaarden waaronder de verjaring werd verworven krachtens de wet die ten tijde van de feiten van toepassing was, kunnen allicht de verwachting wekken van een verjaring binnen de bij die wet vastgestelde termijn. Het bekritiseerde verschil in behandeling is dan datgene dat de beklaagden raakt wier door de vroegere wet gewekte verwachtingen door de nieuwe wet worden gedwarsboemd. Een dergelijke kritiek komt erop neer dat de nieuwe wet wordt verweten dat zij niet in een overgangsstelsel heeft voorzien.

B.18.3. Het zou denkbaar zijn geweest oog te hebben voor dergelijke verwachtingen door een veralgemening van de zorg die de wetgever laat blijken in een geval dat in sommige opzichten analoog is, wanneer hij in artikel 2 van het Strafwetboek bepaalt dat « geen misdrijf kan worden gestraft met straffen die bij de wet niet waren gesteld voordat het misdrijf werd gepleegd ». Terwijl de rechtsonzekerheid die voortvloeit uit de invoering van straffen waarin niet was voorzien op het ogenblik waarop het misdrijf werd begaan niet vatbaar is voor verantwoording, is zulks echter niet het geval met de onzekerheid die te maken heeft met het feit dat een misdrijf dat reeds strafbaar was op het ogenblik waarop het werd begaan, nog met dezelfde straffen zou kunnen worden gestraft na het verstrijken van de verwachte termijn van verjaring, ook al worden de verwachtingen van de inverdenkinggestelde aldus gedwarsboemd (zie in dezelfde zin : EHRM, 22 juni 2000, *Coëme e.a.* t. België, §§ 149-151).

B.18.4.1. De redenen die verantwoorden dat de wetgever de inverdenkinggestelde verschillend vermocht te behandelen naar gelang van het ogenblik waarop hij zijn verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen formuleert, verantwoorden ook het verzuim van de wetgever om in overgangsmaatregelen te voorzien. Het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen mag immers redelijkerwijze worden verondersteld te zijn ingediend met als doelstelling het strafdossier te vervolledigen, teneinde de waarheid gemakkelijker aan het licht te brengen, en niet met als doelstelling de verjaringstermijn te doen verstrijken en het proces ten gronde te vermijden.

Het feit dat de inverdenkinggestelde niet wist dat zijn verzoek om bijkomende onderzoeksverrichtingen de verjaring kan schorsen, is niet van dien aard dat het afbreuk doet aan zijn legitieme verwachting dat het dossier wordt vervolledigd zoals hij dat wenst. Het dilatoire doel dat hij eventueel zou hebben nagestreefd, kan daarentegen niet als een legitieme verwachting worden beschouwd.

B.18.4.2. Hetzelfde geldt zelfs wanneer het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen is ingediend door een andere inverdenkinggestelde, daar « in de regel [...] de wettelijke beletselen, die de behandeling van de strafvordering ten aanzien van een beklaagde verhinderen, de verjaring van de strafvordering ook [schorsen] ten aanzien van andere beklaagden, wanneer het gaat om hetzelfde feit of om feiten die daarmee samenhangend zijn » (zie Cass., 27 september 2011, *Arr. Cass.*, 2011, nr. 501).

B.18.5. Door niet in overgangsmaatregelen te voorzien is de in het geding zijnde bepaling niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met de in de grief en in de prejudiciële vraag aangehaalde bepalingen en beginselen.

B.19. Uit hetgeen voorafgaat volgt dat de aangevoerde grief niet gegrond is en dat het laatste onderdeel van de prejudiciële vraag in de zaak nr. 5778 ontkennend moet worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 7 van de wet van 14 januari 2013 houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie, zoals het is gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, maar enkel in die mate dat het tot gevolg heeft de verjaring van de strafvordering te schorsen wanneer, in het kader van de regeling van de rechtspleging, de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling beslissen dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht, wanneer de raadkamer, in het kader van de regeling van de rechtspleging, de rechtspleging niet kan regelen ingevolge een door de burgerlijke partij overeenkomstig de artikelen 61*quinquies* en 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering ingediend verzoek en wanneer het vonnisgerecht de behandeling van de zaak uitstelt met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen;

- verwerpt de beroepen voor het overige;

- handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepaling tot de inwerkingtreding van een nieuwe wetsbepaling en uiterlijk tot 31 december 2016;

- zegt voor recht :

Door niet in een overgangsmaatregel te voorzien, schendt artikel 7 van de voormelde wet van 14 januari 2013 niet de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het wettigheidsbeginsel en met het rechtszekerheidsbeginsel, met artikel 14, leden 1 en 3, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met de artikelen 6.1 en 6.3, b), c) en d), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 11 juni 2015.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels